

- ▶ **DSKE Nyhedsbrev nr. 100**
- ▶ **NNA – Nordic Nutrition Academy**
- ▶ **Initiativmøde 21. Marts 2024: Ernæring til den svage patient**
- ▶ **DSKE kliniske retningslinjer**
- ▶ **Klinisk retningslinje om modificeret kost og væske til voksne med dysfagi**
- ▶ **Kommende priser og legater**
- ▶ **Klummen**

DSKE Nyhedsbrev nr. 100

Af Christian Lodberg Hvas

DSKE er et aktivt selskab, hvis aktiviteter drives af ernæringsprofessionelle fra hele landet og fra mange faggrupper og sektorer. Vi har en efterhånden lang og solid historie og forankring i det akademiske miljø, og aktiviteterne rækker langt ud. Derfor er det en stor glæde at kunne kipe med flaget her ved nyhedsbrev nr. 100. Det sker i en tid hvor klinisk ernæring har vind i sejlene og meget går den rigtige vej, også selvom indsatsen med korrekt ernæring til syge vedvarende kæmper en kamp mod snusfornuft, budgetreduktion, konkurrerende opgaver og trange kår for efteruddannelse. Tak for at du som medlem er rygraden i et videnskabeligt selskab, som der vedvarende er brug for – og som vedvarende har brug for en bredt sammensat medlemsskare.

NNA – Nordic Nutrition Academy

Af Mette Holst

Ansøgningsrunden til Nordisk Nutritions Akademi (NNA), er i gang og har deadline 31. januar 2024. NNA er et kursusforløb for læger, sygeplejersker og diætister i klinisk ernæring. Undervisningen er bred og består af undervisning i sygdomsrelateret underernæring, samt lidt mere specifikt om forskellige målgrupper, fx KOL, kræft, tarmsvigt og ernæring til ældre. Desuden er der forskningsmetode, fondsansøgning, kritisk litteraturlæsning og projektledelse på programmet. En stor del af programmet består af gruppesessioner hvor man laver et forskningsprojekt sammen med en tværfaglig sammensat gruppe og tilknyttede vejledere. Der er forskellige projektforslag hvor man skal melde sig på et, og så vil man sammen med sin gruppe og vejlederne nøjere definere hvad der skal arbejdes med. Hvis du selv har en ide eller adgang til data eller en population, kan det måske bringes i spil. Deltagere såvel som vejledere er fra Norge, Sverige, Finland og Danmark. Der er ikke meget forberedelse til plenumundervisningen, men projektet kan ikke

gennemføres på de 5 kursusgange af 2 dage alene, og der må påregnes noget hjemmearbejde med projektet i perioder. Din arbejdsgiver skal betale for dine fridage. Det vil være en stor fordel hvis din arbejdsgiver også kan give dig fri 2 dage mellem kursusgang 2—3-4 og 5, til at arbejde med projektet, men de fleste klarer sig uden ekstra fridage. For os Danskere kan man som medlem af DSKE ved ansøgning få dækket sine udgifter til rejse og ophold. Alle måltider dækkes af firmaerne Nestle` og Baxter. De holder tilsammen en halv times oplæg på hvert kursus, som det er frivilligt at deltage i. Der er stor spredning på deltagerne, som har alt fra en bacheloruddannelse til Ph.d. Eneste krav er at man som minimum har en bachelor indenfor et af de tre områder, og at man har interesse for ernæring og forskning/kvalitetsudvikling. Kurset er ikke et Ph.d.-kursus, men deltagerne kan søge om ECTS til Ph.d. via deres eget universitet, ved fremsendelse af programmet til Ph.d.-skolen. Programmet har forslag til ECTS-udmøntning og vejlederne bistår gerne hvis universitetet har brug for at vide mere.

Erfaringer fra NNA- Diætisten

Af Kirstine Guld Frederiksen, ph.d.-studerende, ledende klinisk diætist, Afdeling for Ernæring, Regionshospitalet Gødstrup

Deltagelse på NNA bidrager med styrkelse af tværfaglige internationale netværk, faglig udvikling og styrkelse af sammenhænge mellem forskning og klinisk praksis. Netop det internationale netværk er det, jeg vil fremhæve som det væsentligste ved min deltagelse – det har været uvurderligt.

NNA er relevant for læger, sygeplejersker og kliniske diætister, og netop den tværfaglige sammensætning er vigtig og interessant. I gruppen af deltagere var der stor spredning i forhold til anciennitetsniveau og erfaring inden for arbejdet med ernæring men generelt var mit indtryk at alle deltagere fik noget ud af at deltage på.

Som en del af deltagelsen på NNA udarbejdes et projekt i små grupper. Min gruppe bestod af en sygeplejerske, to kliniske diætister og to mentorer fra

Danmark, Norge og Sverige. I vores gruppe arbejdede vi med et kvalitetsprojekt omkring patientrapporterede data som endte ud i et abstract og poster som blev præsenteret på en poster tour på ESPEN kongressen i Lyon i september 2023. I mit tilfælde har deltagelsen på NNA været et godt springbræt i forberedelsen til min ph.d. og har bidraget med erfaring inden for forskning og projektarbejde, faglighed, tværfagligt samarbejde og i særdeleshed har det været en styrkelse i forhold til faglige nationale og internationale netværk. Jeg vil klart anbefale deltagelse på NNA. I vores afdeling håber vi også på at kunne sende en medarbejder afsted på det kommende NNA 2024-2026.

Erfaringer fra NNA- Sygeplejersken

Af Louise Bangsgaard Antonsen

Jeg har været deltager på Nordic Nutrition Academy på det sidste hold og vil give det mine varmeste anbefalinger. Jeg vidste ikke helt hvad mine forventninger til det var, inden det startede, men med gode anbefalinger fra 2 læger fra klinikken, tilmeldte jeg mig og tænkte, at jeg nu ville blive meget mere klog på den generelle ernæringsfysiologi. Det var dog ikke på ingen måde "ernæringsskole" jeg var kommet i. Og det skulle det selvfølgelig heller ikke være. Forudsætning for deltagelse er, at man har videreuddannelse svarende til kandidat eller master, og det giver muligheden for at tage klinisk ernæring til next level. Der er lagt stor vægt på gruppearbejde og netværk på NNA og i vores gruppe endte vi med at være fire deltagere; to sygeplejespecialister og to kliniske diætister, alle eksperter indenfor tarmsvigt og parenteral ernæring. Vi arbejdede intenst på et scoping review om sundhedsfaglige HPN-relaterede interventioner, med livskvalitet som primært outcome og vi afsluttede NNA med posterpræsentation på ESPEN i 2023. Selvom det kan være en udfordring at være eneste dansker i et forskningsgrupperarbejde med 3 svenskere, så har NNA været en helt utroligt udviklende proces, og jeg er kommet i netværk med de dygtigste kollegaer på den anden side af Øresund. Der skal ikke herske tvivl om, at der skal knokles i gruppearbejdet, men hvis man afstemmer sine forventninger og muligheder med sin gruppe fra start, er der plads til differentiering af indsats. Jeg har desuden i en del år forsøgt at etablere et netværk for sygeplejespecialister indenfor HPN i europæisk regi, og i kraft af deltagelse på NNA og en tættere relation til de virkelig engagerede og dygtige mentorer, fik jeg kontakt til de øvrige centre via ESPEN organisationen. Søg NNA og du vil få fantastiske oplevelser og fagligt udbytte i de bedste omgivelser. Hvis I er heldige, slutter I af i Tromsø!

Erfaringer fra NNA- Lægen

Af Mia Solholt Godthaab Brath

Nordic nutrition academy har været en spændende og lærerig uddannelse inden for ernæringsforskning. Det

har bidraget med internationalt og tværfaglige samarbejde mellem engagerede kursister samt dygtige undervisere, som inddrager kursisterne og giver faglig sparring til projekter. Gennem NNA udarbejdede den gruppe, som jeg var tilknyttet et abstract, som blev antaget og præsenteret på ESPEN 2023, samt har gruppen en artikel i review. Uddannelsen har gjort at jeg er mere bevidst om de udfordringer, som er inden for ernæringsforskning, som også har været relevant i forhold til min PhD. Som lungemediciner, har uddannelsen givet mig en brede og mere fundamental forståelse for klinisk ernæring og belyst mange af de udfordringer som relaterer til den kliniske hverdag hos patienter med såvel akutte som kroniske sygdomme. Det har rustet mig både i forhold til nuværende og fremtidig forskning og bidraget med redskaber, som jeg kan anvende i den kliniske hverdag.

DSKE kliniske retningslinjer

Af Camilla B. Bech på vegne af styregruppen for DSKE kliniske retningslinjer

Der er to DSKE kliniske retningslinjer under udarbejdelse, nemlig om cøliaki og væske til den ældre patient. I løbet af foråret vil I DSKE-medlemmer høre mere om begge kliniske retningslinjer, og til årsmødet bliver de begge endeligt præsenteret. Som medlem af DSKE har du mulighed for at få indflydelse på hvilke kliniske retningslinjer, som skal udarbejdes i det kommende år. Derfor er du som medlem meget velkommen til at skrive til bestyrelse@dske.dk, hvis du har forslag til emner til fremtidige kliniske retningslinje, samt eventuelle forslag til person, som kunne indgå i arbejdsgruppen. Så grib muligheden for at få indflydelse på, hvilke emner inden for klinisk ernæring der skal ekstra fokus på i det kommende år. Vi glæder os til at høre fra dig.

Ny opdateret klinisk retningslinje: Klinisk retningslinje for modifieret kost og væske til voksne med øvre dysfagi

Af Anne Marie Beck

Baggrund og formål

Modifieret væske og kost er en hyppig anvendt indsats i behandlingen af voksne med øvre dysfagi. Det antages at modifieret væske og kost er nemmere at kontrollere og transportere i mund og svælg, så det bliver mere effektivt og sikkert at synke. Formålet med retningslinjen var at undersøge om modifieret væske og kost har større effekt end vanlig behandling og om modifieret væske og kost kan accepteres af patienter og sundhedsprofessionelle.

Centrale budskaber

På baggrund af en systematisk litteratursøgning og vurdering af kvaliteten af de identificerede studier samt en efterfølgende høringsproces, endte retningslinjen med følgende anbefalinger:

Modifieret væske - svag anbefaling

Anvend kun let moderat, eller meget fortykket væske efter omhyggelig undersøgelse og nøje overvejelse samt med personens informeret samtykke. Der er kun fundet studier der inkluderer voksne personer med øvre dysfagi som følge af demens, Parkinsons sygdom eller hoved-hals-cancer. Årsagen til den svage anbefaling er at den gavnlige effekt på lungebetændelse er usikker, samt at der er en tendens til vægttab, dehydrering og ringe accept af den fortykkede væske.

God praksis anbefaling

Det er god praksis at udføre systematisk klinisk udredning og benytte klinisk ræsonnering samt personinddragelse, når modificeret væske overvejes til personer med øvre dysfagi. Derudover bør graden af dysfagi revurderes med passende mellemrum, således at væskekonsistensen kan tilpasses den aktuelle situation.

Modificeret kost

God praksis anbefaling

Det er god praksis i samarbejde med patient/pårørende at overveje at benytte modificeret kost til voksne personer med øvre dysfagi i den akutte fase, i genoptrænings- og rehabiliteringsfasen, samt i den kroniske fase. Overvejelserne bør omfatte diskussion af fordele og ulemper med målgruppen.

Indikatorer for implementering

Arbejdsgruppen peger på, at følgende indikatorer vil kunne anvendes til at vurdere retningslinjens implementering:

Under indlæggelse (hospital, genoptræning og rehabilitering)

Indlagte patienter, der har øvre dysfagi, skal tilses af fagperson(er) med kvalifikationer/kompetencer til at vurdere det rette niveau for kost- og drikke konsistens og ernæringsbehov mindst en gang ugentligt.

Indlagte patienter med øvre dysfagi skal involveres i beslutninger om niveau af kost- og drikkekonsistens og det skal relateres til deres ernærings- og væskebehov samt deres ernæringstilstand.

Der skal være et udvalg af forskellige smagsvarianter af kost- og drikkekonsistens, så chancen højnes for at patienterne kan vælge efter deres smagspræferencer, hvortil muligheden for sufficient ernærings- og væskeindtag styrkes.

Kost- og drikkekonsistens skal dokumenteres i plejeforløbsplan og genoptræningsplan, f.eks. i forbindelse med ernæringsplaner.

I eget hjem

Personer med øvre dysfagi, der udskrives til kommune og plejehjem, skal indenfor en uge tilses af fagperson(er) med kvalifikationer/kompetencer til at vurdere det rette niveau for kost- og drikke konsistens. Personer med øvre dysfagi skal involveres i beslutninger om niveau af kost- og drikkekonsistens.

Ved første besøg, skal der tages stilling til hyppigheden af opfølgning, med henblik på revurdering af funktionsevne.

Kost- og drikkekonsistens skal dokumenteres i døgnplejeplanen eller andet relevant dokumentationssystem.

Næste skridt

Til optimering af retningslinjens implementering i klinisk praksis afholder arbejdsgruppen og CFKR et webinar sidst på vinteren, hvor retningslinjens hovedbudskaber og konsekvenser præsenteres. Webinaret vil herefter være tilgængeligt på CFKR's hjemmeside sammen med retningslinjen.

Læs mere

Hele retningslinjen kan læses her <https://cfkr.dk/uncategorized/klinisk-retningslinje-for-modificeret-kost-og-vaeske-til-voksne-18-aar-personer-med-ovre-dysfagi/>

Kommende priser og legater

Af Lotte Boa Skadhauge

Indstillinger til Jens Kondrup prisen

Hvem skal have Jens Kondrup Prisen 2024? Prisen er på 10.000 kr og den tildeles et medlem af DSKE, som har gjort en forskel inden for behandling af sygdomsrelateret underernæring. Kriterier, som indgår ved vurdering af indstillede kandidater: • Gennemførelse af klinisk betydende projekt eller intervention med udbredelsesmulighed • Aktiv behandling eller forskning inden for sygdomsrelateret underernæring • Internationale perspektiver af forskning inden for sygdomsrelateret underernæring Kandidater kan indstilles til DSKEs bestyrelse ved kontakt til bestyrelsens sekretær (bestyrelse@dske.dk) senest 20. januar 2024. Alle medlemmer af DSKE kan indstilles, og alle enkeltpersoner kan indstille kandidater. Indstillingen skal være begrundet og på højst 200 ord. DSKEs bestyrelse vælger modtageren af prisen blandt de modtagne indstillinger. Prisen kan ikke tildeles aktuelle medlemmer af DSKEs bestyrelse. Prisen uddeles ved årsmødet i klinisk ernæring, hvor prismodtageren holder en forelæsning på ca. 20 minutter

Nutricias Forskningslegat i Enteral Klinisk Ernæring 2024

Gå ikke glip af chancen!

Legatets formål er at fremme dansk baseret praxisnær forskning inden for enteral klinisk ernæring og appellerer til ansøgere fra både primær og sekundær sundhedssektor. Ansøger skal være DSKE-medlem. Forskningslegatet vil blive uddelt på Årsmødet i Klinisk Ernæring i Århus d. 3. maj 2024.

Legatet er på 25.000 kr. Ansøgningsfrist 2. april 2024 kl. 12 Se information om ansøgningsprocedure under "legater" på www.dske.dk

OBS- fra 2024 afholdes
ernæringsugen i uge 45- altså 4-8
November 2024

Klummen

Af Jens Rikardt Andersen

Mikrobiota (tyktarmens bakterier) er igen kommet på mode ligesom det var i starten af 1990'erne. Nu er der kommet nye metoder til at diagnosticere de uendelig mange arter til afløsning af den traditionelle dyrkning. Det betyder utvivlsomt langt færre fejl ved, at der altid måles på fæces (det der kommer ud) og man ekstrapolerer så til de begivenheder, der udspiller sig inde i colon især i højre side, dvs. en meter fra udgangen. De fleste studier meddeler begrebet diversitet, dvs. antallet af bakteriearter. Lige for tiden er hedder det sig, at mange arter er en god ting, få arter er skidt. Det skal nok vise sig at være en anden sandhed om 10 år, men det må fremtiden vise. Su et al (Obes Rev 2023; 9:e13646. doi: 10.1111/obr.13646) har publiceret et systematisk review og metaanalyse af resultater fra undersøgelser af fæces hos patienter med non-alkoholisk fedtlever. 54 studier med 8894 patienter. De anvendte 2 forskellige diversitets-indices α og β og fandt reduceret diversitet ved begge metoder. Især forekomsten af såkaldte anti-inflammatoriske bakteriearter var tydelig (Ruminococcaceae og Coprococcus) samtidig med flere pro-inflammatoriske typer (Fusobacterium og Escherichia). Der var de sædvanlige problemer med heterogenitet mellem de inkluderede studier, men det synes som om, der er tale om et meget konstant fænomen i sådanne studier. Det minder lidt om at rig og rask er bedre end syg og fattig. Hvis man gerne vil forstå mekanismerne, er det overvejende dyrestudier, der dominerer litteraturen. Nogle få humane studier er publiceret, men få på syge. Okoro et al (Front Endocrinol 2023;21:14:1237727. doi: 10.3389/fendo.2023.1237727. eCollection 2023) udnyttede tidligere indsamlede data fra the Framingham Heart Study (n=1227) og the Osteoporosis in Men Study (n=836) til at undersøge mikrobiomets relation til knoglesundhed. Hypotesen var at mikrobiomet påvirker T-celler, som så igen medierer en stimulation af osteoklaster. En hypotese der bygger på fund hos mus. Knoglerne blev bedømt på CT-scanningsbilleder. Ved multiple analyser (høj risiko for type 1 fejl) fandtes så en sammenhæng mellem Akkermansia og DTU089 og så lavere knoglekvalitet i distale radius og korteks i tibia, medens Lachnospiraceae NK4A136 gruppen og Faecalibacterium var relateret til tykkere korteks i tibia. Udfra disse resultater kunne forfatterne så spekulere sig til nogle hypotetiske, biokemiske pathways til forklaring af fænomenerne.

Alt dette ser meget indviklet ud, og det er det også. Der er vist ingen grund til at huske så meget af det lige nu. Der kommer meget mere, og nogen begynder vel også at finde nogenlunde det samme. For 30 år siden var bifidum species godt for næsten alting, og det resulterede så i, at Cultura blev dyrere end Yoghurt i supermarkedet. Det bedste ved fundene er næsten, at det nu ikke kun er mejeribakterier, der undersøges.

Datoer i DSKE

Se programmer og tilmeld dig via: [Arrangementer | dske.dk](#)

Initiativmøde om "Den svage patient" på Køge Universitetshospital torsdag d. 21/3 Kl. 16-18.30.

Deltagelse af gratis, men grundet forplejning vil det være nødvendigt med tilmelding. Tilmeldingen er klar på hjemmesiden.

Vi glæder os til at se jer.

Klinisk retningslinje om væske til den ældre patient – 3. april på Rigshospitalet. Hold dig klar- tilmelding åbner snart

Årsmøde i klinisk ernæring, fredag 3. maj 2024.

Tilmelding og program er klar på

<https://dske.dk/arrangementer.html>

Tilmelding senest 5/4 2024 (obs- der kan blive rift om pladserne)

Tarmsvigt – Rigshospitalet, 27. maj 2024

Klinisk retningslinje om ernæring ved cøliaki – dato følger

Ernæringsugen i uge 45, 2024

Program og tilmeldingslink på www.dske.dk

Program er klar på www.dske.dk. Del meget gerne i dit netværk og på sociale medier 😊

Hold øje med DSKE på Facebook:

<https://www.facebook.com/Dansk-Selskab-for-Klinisk-Ern%C3%A6ring-DSKE-825748844131759/>

Kommende aktiviteter uden for DSKE:

Kom med dit initiativ så mange flere kan se hvad der er på vej

Deadline for indlæg til næste nyhedsbrev:

5. Marts 2024 k. 12

Send meget gerne indlæg eller ideer til indlæg til

Mette Holst: mette.holst@rn.dk

Skriv "Indlæg til DSKE Nyhedsbrev" i emnelinjen.